

Theodor Hertz' prædiken almindelig bededag

Taler

Theodor Hertz
Kapellan

Omstændigheder

Prædikentekst:

Esajas' Bog kapitel 55, vers 6-8.

1 “Søger Herren, medens han findes; kalder paa ham den Stund, han er nær. Den Ugudelige forlade sin Vei, og den Uretfærdige sine Tanker og han omvende sig til Herren! Saa skal han forbarme sig over ham; og til vor Gud! Thi han er meget rund til at forlade.”

5

“Søger Herren, medens han findes; og kalder paa ham den Stund, han er nær!” det er den dybe, alvorsfulde Formaning, mine Christne, hvormed Propheten minder vore Hjerter i denne hellige Time. Og skulde vi ringeagte denne hans Paamindelse? Skulde vi hæve os over den som en overflødig Tale? Som om den 10 Tid aldrig kunne komme, da Herren ikke mere lod sig finde af os? Som om den Stund var ikke at befrygte, da Herren vil være fjern fra dem, som raabe til ham?

O, have vi da ikke hørt, at han har sagt: “Om end I udbrede Eders Hænder, da vil jeg skjule mine Øine for Eder; ja, om I end meget bede, hører jeg dog ikke” 15 (Es. 1, 15)? Have vi da glemt, da han taledes med Viisdommens Røst: “da skulle paakalde mig, men jeg skal ikke svare; de skulle søge mig aarle, men ikke finde mig” (Ordsp. 1, 28)?

Er det da ikke lagt os paa Sinde, at “vore Synder ville skjule hans Ansigt, saa at 20 han ikke hører os” (Es. 59, 2)? Tilvisse, mine dyrebare Chr.! Tilvisse er han os nær i Andagtens høitidsfulde, stille Time, naar Sjælen samler sig fra Verden og lever sine salige Øieblikke i Aandens evige Rige, opløftet ved den samme Herrens kraftige Nærværelse.

25 Tilvisse er han os nær i Tillidens glade Time, naar al den Uro, al den Frygt, hvormed Verden kan fylde et Menneskebryst, viger for den Fred, den Tryghed,

som avles ved Tanken om, at der er Den, som eengang vil vende al sand
Bekymring til Glæde (Joh. 16, 20).

30

Tilvisse er han os nær i Ydmyghedens naaderige Time, naar vi frembære med
angerfuld Hu vore Byrder for ham, der bereder Hvile for de besværede Sjæle
(Matth. 11, 28) - men ak, den kunde jo vel komme over os, Letsindighedens
larmende Dag; den kunde jo vel komme, Mistvivlens og Vantroens bange Time;
35 den kunde jo vel komme, Hovmodets og Selvtillidens forførende Stund; og da
er Herren fjern fra Hjertet!

40

O, derfor søge vi ham villige, medens han endnu er at finde til vor Trøst og
Frelse! Og, naar denne vor almindelige Bededag indtager sin Plads i Rækken af
vor Kirkes festlige Dage, da ville vi ikke saaledes misforstaae dens Betydning,
som om vor Bøn i denne Time skulde stige inderligere, varmere og kraftigere for
Herrens Trone, end naar den til andre Tider hævde sig didop paa Troens
Vinger; men heller ikke ville vi ansee den for en overflødig Fest; thi selv Den, der
daglig fra sit stille Kammer og paa Herrens Dag fra Herrens Huus udøser sit
45 Hjertes Trang for Ham, der kjender Hjertets Løndom, selv han vil dog maaskee
paa den almindelige Bededag udvide sit Bryst og folde sine Hænder til en mere
almindelig Bøn.

50

Og mangel Ene, som ellers ofte glemte Den, der aldrig glemte ham; mangel
Ene, som ellers oftere og hellere aabnede sin Læbe til "gjækkelig Snak og
letfærdig Skjæmt" end til "Taksigelse" (Eph. 5, 4) vil dog maaskee paa den
almindelige Bededag, denne ene Gang, søge hen til de Frommes
Forsamlingssteder og deeltage i en almindelig Bøn.

55

Og om da blot et eneste himmelsk Sædekorn kunde fremelske en eneste
himmelsk Spire i et saadant Hjerte; om da blot et eneste Herrens Ord kunde
vække en eneste oprigtig Herrens Tanke hos denne Forvildede, da vilde vi
visselig Alle have Grund nok til at velsigne vor almindelige Bededag.

60

Men da at denne vor festlige Dag ikke for os skal tabe sin store Betydning, da
lader os, m. Chr., hellige nærværende Time til vor Opbyggelse ved at opløfte
vore Hjerter, overeensstemmende med Dagens Navn og Formaal, til

65

En almindelig Bøn,

Og hvad vi derved tænke os, skal idag være vor Betragtningens Gjenstand.

- 70 Den almindelige Bededag har forsamlet os her i Helligdommen til en almindelig Bøn, almindelig, først forsaavidt vi skulle Alle bede. Og derfor Du, som “fyldte en lang Tid” (Viisd. 4, 13) i Erfaringernes rige Skole, indtil Livets Vintre samlede Sneen paa din Isse, Du har idag søgt hen til den sande Skoles store Mester, til Ham, hvis “Lærestol er i Himlen”; Du har forladt din “Ager og dit
- 75 Kjøbmandskab” (Matth. 22, 5), forat være hos Herren; Du er gaaet op til Templet forat bede.

- Og Barnet, dette aabne, venlige Væsen, over hvis Hoved Livet nys har tændt sit aarle Lys, er det fjernet fra vor andægtige Kreds? O nei! Vi føre med Glæde
- 80 Børnene hen til alle Børnenes Ven; de samle sig med os i hans Huus, ikke til de barnlige, livfulde Lege, men, naar den fromme Moder har lært dem derhjemme at folkede de smaae Hænder for paa Uskylds Viis at bede til den kjærlige Gud Fader i Himlen, da har hun vistnok heller ikke glemt at sige til dem, før de fulgte hende hid: “Kom, mine elskede Børn, vi gaae op til det hellige Huus; der ville vi
- 85 besøge Herren; der boer Han, den gode Gud, der elsker os Allesammen saa høit, og den kjære Herre Jesus, som I jo nok kjende, der holdt saameget af alle gode og lydige Børn”.

- Og derfor slutte vi de Smaa iblandt os, og, naar de da i Barnesjælens Fattigdom –
- 90 dog, hvad siger jeg? Er ikke Barnesjælen rigere end alle vore Sjæle tilsammen? – men, naar de da i Ulydighedens Rigdom opsende et barnligt Fadervor, da glædes Herren og alle hans gode Engle histoppe.

- Saa værer os da velkomne, alle I Umyndige, af Eders Mund skal Herren berede sig Lov! (Matth. 21, 16). - Og Du, der fandt mange Blomster i Livets Have, ved hvis Listighed Du kunde forlystes – Du har forladt dem Alle i denne Time og er kommen hid, hvor Du veed, at “den yndigste Rose er funden”, er kommen hid forat bede, bede, at Jesus vil være dit “Smykke, din Ære, din Rose”, der aldrig vil mistes. - Og Du, der blev forsøgt mellem Torne paa din Sti og følte Dig
- 100 stundom mismodig og træt under Vandringens Besvær, ogsaa Du er kommen hid at søge Ham, der er “blandt stiveste Torne oprunden”, ogsaa Du har søgt Hans Huus paa Bønnens Fest forat anraabe den Herre Jesus om Fred og Lise under dine Trængsler.

- Ja, m. Chr., en almindelig er jo først vor Bøn, naar vi Alle deeltage deri, og derfor de Ældre med de Yngre, de Store med de Smaae, de Glade med de Bedrøvede, lader os Alle bede!

110 Og hvorledes skulde vel Nogen unddrage sig fra denne hellige Pligt? Hvorledes skulde vel Nogen ville nægte sig selv det Liv og den Kraft, som gennemstrømmer Hjertet ved dets inderlige, andagtsfulde Opløftelse til Ham, der er, som David siger: “vor Styrke, vort Skjold og vort Saligheds Horn” (Ps. 28, 7; 18, 3)?

115 I Ringhed og Afmagt bygge vi jo tilhobe i lave Leerhytter; Intet formaae vi af os selv; end om den Største af dem, som ere fødte af Qvinder, har Frelseren jo sagt, at “selv den Mindste i Himmeriges Rige er større end han” (Matth. 11, 11).

120 Men, er da end “det Svageste hos Gud mægtigere end al menneskelig Styrke” (1 Cor. 1, 25), hvor skulde vi da vende os i vor Skrøbelighed, uden til Ham, som er ene Herren over os Alle, om Hvem vi kunne sige med Hjob: “Jeg veed, at Du formaaer Alting, og at der er ingen Tanke forbogen for Dig” (Hjob 42, 1), Ham, der ene kan “virke i os til at ville og udrette efter sit Velbehag” (Philipp. 2, 13),
125 saa at vi, svage ved os selv, “formaae Alt i Christo Jesu, som gjør os stærk” (Philipp. 4, 13)? - Hvorledes skulle Nogen ville nægte sig selv den Trøst, der lever i Hjertets brændende Bønner?

Hvor vi end færdes og hvad vi end virke, vi have dog Alle Noget at bede om.
130 Selv om der skulde findes Den iblandt os, der aldrig kjendte Livets Skyggeside, de mørke Sorger og Smerter, hvorved dog de Fleste mere eller mindre forsøgt, - een Sorg hviler dog paa os Alle, Syndens Bekymring kan Ingen fordølge, og det er os Alle en Trøst at turde anraabe Guds Naade. -

135 Og hvorledes skulde Nogen ville nægte sig selv den Glæde, der opløfter Sjælen, naar den frembærer i Bønnen sin Tak for alt det Skjønne og Herlige, som Livet lod ham smage? Og ihvad der end hændtes os, hvor svarlig vi end prøvedes - vi have dog Alle Noget at takke for.

140 O, faldt end Livets Glæder sparsomt i vor Lod, fik vi end intet Andet – dog, hvo er vel Den, som ikke fik meget Andet at glædes ved herved? - men skulde der end findes Den, der vilde sige, at han fik intet Andet; - o, vi fik dog Alle, kjære Fader, Naaden, den ufattelige Naade ved din Søn, og, fik vi end intet Andet,

145 hvor gives der dog noget Større end dette, som vi Alle fik, end – din Kjærlighed!

O derfor være vor Bøn almindelig, derfor lader os Alle bede! Thi een er Herren over os Alle; vi have dog Alle Noget, ja Meget, at bede om, Alle noget – ja Meget – at takke for.

150

Om nu Enhver iblandt os opsender sit Suk til Herren om Det, som fattes ham selv; om nu Enhver vil bede om Det, som han selv mener at savne for sit eget Liv, for Legem og Sjæl, da kan jo Bønnen vistnok være varm og inderlig, men det er maaskee ikke den almindelige Bøn, som den almindelige Bededag fordrer.

155

Almindelig bliver nemlig Bønnen fremdeles, forsaavidt den tolker vor fælleds almindelige Trang. Hvad Du savner og hvad jeg savner, derom tør vi nu tilvisse bede i Ydmyghed, hver af sit Hjerte, hver med sin Tunge; men – lad Hjertet ikke være snevert; hvad vi Alle savne, derom lader os samdrægteligen bede som af eet Hjerte, som med een Tunge!

160

Vi ere bundne under Legemlighedens Lænker, saalænge vi vandre i Kjødet, og derfor – at ville ringeagte Livets Fordringer og Fornødenheder, der, idelige og idelig fornyede, minde os om Støvets Skranke; alt hernden sværmende og drømmende at ville leve i Evigheden istedetfor at leve for Evigheden, det er en sygelig Tankes frugtesløse Id.

165

I vore Bønner at erindre vor legemlige Trang, i Ydmyghed at begjære vor nødtørftige Deel af dette Livs Goder og Glæder, det er tilvisse godt og skjønt og takkeligt for Herrens Øine; ogsaa denne Trang er almindelig; og selv Den, for hvem Livets Lyst og Herlighed lod intet Ønske tilbage, selv Den, der hvilede sødt i Lykkens Favn, uden Ahnelse om det Kors, som tyngede paa saa Mange blandt hans Brødre; selv han tør ikke lade Bønnens Røster tie.

170

Han løfte sin Sjæl med ydmyg Erkjendelse af Guds Miskundheders Rigdom, med levende Tak for enhver god Gave herovenfra, med inderlig Bøn, at Herren, om det saalunde maatte være Viisdommens Villie, vil bevare hans Glæde. Men, naar Bønnen paa denne Dag skal tolke vor fælleds, almindelige Trang, da er det fornemmelig en dybere Trang, som herved menes; en Trang, der endmere lægges os paa Sinde, naar vi erindre, at vor Bededag tillige er en Bodsdag.

180

Og den almindelige Bøn, der idag skal frembæres paa Alles Læber, det er det

store Skabningens Suk om Frigjørelse fra Trældommen til Frihedens Herlighed
185 (Rom. 8, 21), det er Udtrykket af den dybe Smerte, hvorunder vi vandre
hidindtil, og Modet til at "arbejde med Frygt og Bæven" paa vor Saligheds Sag
(Philipp. 2, 12), saaat den Ugudelige for Alvor "forlader sin Vei og den
Uretfærdige sine Tanker og vender om til Herren", Kraften til at "bære
Omvendelses værdige Frugter" (Matth. 3, 8), det er den fælleds almindelige
190 Trang, som vor Bøn idag fornemmelig skal udtale. -

"Forlad os vor Skyld, som vi forlade vore Skyldnere!" "Forlad os vor Skyld"! Det
er Hovedsummen af alle de hellige Bevægelser, som paa den store Bodsfest ville
røre sig i vort Indre. At Han, der i Christo "forligede alle Ting i Himlen og paa
195 Jorden med sig" (Col. 1, 20), idet Han, "sin herlige Naade til Lov, benaaedede
os i den Elskte" (Eph. 1, 6); at Han ogsaa for os vil lade sin Forjættelse ved
Propheten lyde som et Frelsens Budskab: "Bare Eders Synder end som Purpur,
de skulle vorde som Snee; vare de end røde som Skarlagen, de skulle vorde hvide
som Uld" (Es. 1, 18); at hvad der blev forseet og hvad der blev forsømt, at det
200 Alt maatte udslettes, naar vi vende om til Herren: denne vore Synders naadige
Forladelse, det er vor fælleds almindelige Trang. -

"Som vi forlade vore Skyldnere"; - at vi ved det kjærlige, forsonlige Sind, som
bringer Fred og Glæde i det ydre som i det indre Liv, maae findes værdige til, at
205 Han, der "er meget rund til at forlade", skal "forbarme sig" over os; at vi Dag fra
Dag maae voxe i Kjærlighed, i Lydighed, i Ydmyghed, og hvad Navn de bære,
alle disse Troens hellige og herlige Frugter, det er alle Hjertens forenede Bøn;
denne Frelsens Tro til Salighed, det er vor fælleds almindelige Trang.

210 Derfor lad en almindelig Bøn tolke denne almindelige Trang, Trangen til
Omvendelsens Kraft, til Syndernes Forladelse, til Frelsens Tro.

Og hvorfor have vi nu søgt at tydeliggjøre os, hvori den almindelige Trang
bestaaer? Er det blot for derved at erfare, hvori altsaa ogsaa vor egen Trang
215 bestaaer? Er det blot forat vide, hvilke Goder vi skulle nedbede for os selv til
Legem og til Sjæl? O nei!

Lad Hjertet ikke være snevert, m. Chr.! Almindelig være endelig vor Bøn,
forsaavidt den skal bedes, opløftes for Alle. O, hvor daarlig vilde vor Bøn ikke
220 trykkes for Herren, hvor svag, hvor fattig, naar den ikkun mægtede at bære eet
stakkels Hjertes Byrde frem for hans Aasyn!

Thi vistnok, eet Hjertes Byrde kan være tung, saare tung at bære alene her i
225 Verden, men den er let at bære frem for Herren, thi der hjælper Frelseren os at
løfte den; og een Bøn kan være stærk, kan bære mange tunge Byrder frem; ja een
eneste Bøn i Herrens Navn kan bære al Verdens tunge Byrder frem!

Og derfor bede vi ikke paa denne Dag; Fri mig fra det Onde! Men: "os", "fri os
230 fra det Onde!" vi, saamange som savne Kraften til at overvinde Verden og føle
Trangen til at vende om til Herren "og til vor Gud". Derfor bede vi ikke paa
denne Dag: Forlad mig min Skyld! Men: "os", "forlad os vor Skyld!"

Vi saamange som vandre, Syndere for Guds Øine, og føle Trangen til at mættes
235 af hans evige Naade. Derfor bede vi ikke paa denne Dag: Til mig komme dit
Rige! Men: "os", "til os komme dit Rige, din Salighed", vi saamange som længes
efter Livet i de lyse Boliger og føle Trangen til at voxe i Hans Frelses kraftige
Tro.

Ja, saaofte vi opsende de Bønner, der tolke vor fælleds almindelige Trang, da
240 lader dem indgaae i Herrens Navn for alle de Brødre og Søstre, som vandre med
os paa Veien under den samme Trang, i det samme Haab. - Og, skjøndt de
fornemmelig skulle bære Sjælene frem for Sjælenes Hyrde, saa ville de dog
ingenlunde glemme de Besværede iblandt os, som ængstes under denne Verdens
245 Byrder og Trængsler; saa ville de dog ingensinde tie om de Nøgne, de Hungrige,
indensinde forsømme at bringe de Syges, de Bekymredes Lidelser frem for
Barmhjertighedernes Fader. -

Og, er det da vor Trøst, vor Pligt, at ihukomme ogsaa disse Jordlivets Forhold i
250 vore Bønner, gives der ikke de Forhold iblandt de mange, som ere af en saa
almindelig Natur, at de ikke bør glemmes i en almindelig Bøn paa Bønnens
almindelige Festdag?

O, m. Chr., vi, saamange som ere her forsamlede, der er een Arm, hvori vi Alle
255 hvile og hvilede længe i Sorgløshed, i Fredens glade Stilhed. O, skulde vi da ikke
velsigne denne Arm i vor fælleds Bøn? Ja, jeg veed det, mine dyrebare Brødre og
Søstre, der er Ingen i vor Kreds, end ikke Een, hvis Hjerte aabnede sig i de stille
Timer for Herren (og jeg tør dog vel troe det, at disse Timer vare ikke altfor
sjældne for Nogen iblandt os?), uden at han udøste sine varmeste, sine
260 barnligste Bønner for sit Moder- og Fosterlands Held og Frelse.

Og, vi have da Alle i disse vort elskede Fødelandts Trængsels Dage, Enhver i sit Lønkammers Ro, erindret dets Kjærlighed og dets Velsignelse imod os i vor
265 Barndoms og vor Ungdoms lyse Dage, -

O, skulde vi da glemme det her, hvor vi ere forsamlede i Herrens Navn, i Herrens Huus til en fælleds, almindelig Bøn om Det, som ligger os Alle saa nær ved Hjertet? Skulde da Børnene glemme Moderen i hendes Angstes Tid? Skulde
270 da Brødrene paa Bønnens Opløftelsesdag glemme Brødrene histovre ved Lyngen, hvem Slaget ramte tungest, men som uden Klagelyd sætte deres Stolthed i at lide og trænges for Brødre?

Skulde da vi, som røgte Fredens Sysler, skulde vi glemme vor Tak til dem, som blødte for os i Ærens Kamp, som segnede for os under den døvende Tummel?
275 Skulde vi glemme vor Bøn for dem, som endnu staae modige og lystne til at væрге for os, om vor Fred og vor Hæder endnu skulde kjøbes ved saa kostelige, saa dyrebare Offere?

280 Nei, vor almindelige Bøn gjælder Moderen og Børnene tilsammen. "Landet - siger Dagens Text - har givet sin Grøde, og Gud, vor Gud skal velsigne os" (Ps. 67, 7); - ja, gennem umindelige Tider gav det sin Grøde, og derfor bede vi endnu: Gud velsigne vort Fødeland! Velsign det, Herre, det lille, skønne, venlige Land ved Stranden, blaa som din Himmel! Lad Børnene hvile trygt
285 fremdeles i Moderens Arm, velsign os med Fred og med Glæde! -

Og, skulde vi glemme Ham paa Bønnens Dag, Ham, der med Bekymring maatte gribe det vaklende roer; Ham, der seer Landet bløde, det Land, som Han elsker saa høit, og hvis Fred og Lyksalighed Han saa gjerne vilde bevare?

290 Skulde vi glemme vor elskede Konge, at Han, velsignet med Viisdom, med Kraft og Mod og Held herovenfra, maa holde Roret fast i den kjærlige Haand, der visselig ikke vil flippe det, før den maa synke? - Skulde vi glemme dem Alle, paa hvis Skuldre Vægten hviler tungt, at vor Øvrighed med Nidkjærhed og Troskab,
295 med Kundskab og Redelighed maa vogte over den Skat, der blev dem betroet? -

Og lad mig minde endnu om Eet, m. Chr.; et Eneste! - jeg glemte det tilsidst, men det er ikke det Mindste, o, maaskee snarere det Største! Skulde vi som Christne paa Bønnens Dag glemme vore - Fjender? Nei, Gud velsigne ogsaa

dem!

305 Maae vi end vende os med Afsky fra Ondskabens og Uretfærdighedens Værk, i hvis Tjeneste de handle, - bede ville vi dog, at deres Øine maae oplades, saaat de maae vide, hvad de gjøre, at de maae “kjende Guds Veie paa Jorden og hans Salighed blandt Folkene” (Ps. 67, 3). Ja, vi bede for dem, for de forsætlig Forvildede, for de sikkert mangfoldige Forledte iblandt dem. Gud velsigne dem til Oplysning i Retfærdighed, dem og os Alle! Det være vor almindelige Bøn!

310 Christne! Vor almindelige Bededag fordrer en almindelig Bøn. Almindelig, forsaavidt vi skulle Alle bede; thi Herren er een over os Alle; vi have Alle Noget at bede om, Alle Noget at takke for. Almindelig, forsaavidt den skal tolke vor fælleds almindelige Trang til Omvendelsens Kraft, til Syndernes Forladelse, til Salighedens frelsende Tro. Almindelig, forsaavidt den skal opløfte sig for Alle
315 om Sjæls og Legems Goder, for Land, for Konge, for Øvrighed, for Fjender.

O, “Herren er nær hos Alle dem, som kalde paa Ham i Sandhed”, synger David (Ps. 145, 18) og “en Retfædigs Bøn - siger Jacob – formaaer Meget, naar den er oprigtig” (5, 16). Maatte da vore Bønner stige fra Hjerterne i Sandheds Aand;
320 maatte de komme frem for Herren med Oprigtighedens Kraft og Varme og Inderlighed; maatte de da findes at være udgangne over retfærdige Læber, at de kunne “formaae Meget” til Held, til Velsignelse, til Salighed! “Gud være os naadig og velsigne os! Han lade sit Ansigt lyse hos os!” i Jesu Navn, Amen.

325

Kilde

Manuskript taget fra En almindelig Bøn, Prædiken, holden paa Almindelig Bededag over Esaias 55, 6-8, i Bogense og Skovby Kirker af Theodor Hertz, Capellan for Bogense og Skovby Menigheder. Odense. Trykt i det Miloske Officin. 1848 efter aftale med udgiveren.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

330

Tags

Den Første Slesvigske Krig 1848-1851, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

URI

<https://www.dansketalen.dk/tale/theodor-hertz-praediken-almindelig-bededag>

335